

Warszawa, 14 marca 2025 rok

Sz. P. Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Sz. P. Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

Dotyczy: likwidacja przedsiębiorstw – spółek akcyjnych w Polsce – odszkodowania

Szanowni Państwo,

działając w imieniu i na rzecz Eko Cykl Organizacja Odzysku Opakowań S. A. z siedzibą we Wrocławiu (dalej Spółka) reprezentującej ponad 6 tysięcy przedsiębiorstw sektora MŚP i nie tylko a zapewne także prezentując stanowisko innych organizacji odzysku, pozwalamy sobie przedstawić krytyczne stanowisko wobec ostatnio prezentowanych „pomysłów” dotyczących wdrożenia w Polsce systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP).

W ocenie naszej Spółki proponowane rozwiązania są nieakceptowalne, jako sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, a w tym Konstytucją RP oraz przepisami prawa europejskiego.

Niezależnie od powyższego, proponowane w założeniach kierunki działań przywołują na myśl de facto nacjonalizację w sektorze gospodarki dotyczącego opakowań i odpadów opakowaniowych oraz wprowadzenie systemu centralnego zarządzania, znanego z czasów PRL. Przyjęcie tych rozwiązań doprowadzi do faktycznego wyłączenia działających na rynku (blisko ćwierć wieku) organizacji odzysku opakowań.

Poniżej pozwalamy sobie przedstawić wstępne argumenty przemawiające za tym, by proponowany kierunek zmian uznać za całkowicie chybiony.

Założenia systemu ROP

Prezentowane założenia wyraźnie pokazują, iż system ROP:

- Byłby centralnie sterowany i zarządzany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z całkowitym pominięciem zasad wolnej konkurencji,
- Finansowanie systemu oparte byłoby o quasi podatek, który płaciliby wprowadzający produkty w opakowaniach (w konsekwencji wszyscy konsumenci na etapie zakupu produktu i na etapie ponoszenia kosztów gminnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi),
- Wysokość i zasady uiszczania tego para podatku, byłoby całkowicie oderwane od realnych wskaźników rynkowych i faktycznych kosztów działania systemu,
- Brak byłoby jakiegokolwiek koniunkcji pomiędzy tym podatkiem, a faktycznymi potrzebami w zakresie osiągnięcia konkretnych celów środowiskowych,
- W konsekwencji, duża część środków nie byłaby w żadnym razie powiązana z realnymi celami ROP, a byłaby przeznaczana na inne cele,
- Brak byłoby faktycznego i sprawdzalnego systemu, pokazującego wykonanie obowiązku osiągnięcia poziomów recyklingu przez wprowadzających produkty w opakowaniach (efekt m.in. likwidacji dokumentów DPR i EDPR, potwierdzających przekazanie odpadów opakowaniowych do recyklingu).

Uważamy, iż takie założenia dotyczące systemu ROP niosą za sobą liczne negatywne skutki.

Likwidacja Organizacji Odzysku, prawa nabyte

Konsekwencją wdrożenia systemu ROP, opartego na proponowanych założeniach, byłoby doprowadzenie do likwidacji całego sektora gospodarki odpadami tj. organizacji odzysku opakowań.

Trzeba w tym miejscu przypomnieć, iż organizacje te działają na rynku legalnie (i wykonują swoje zadania) od blisko 25 lat. Tymczasem, projektodawcy zakładają, iż zostaną one de facto wyłączone z rynku (co również bardzo ważne) bez należnego odszkodowania.

Takie działania są z pewnością wprost sprzeczne z zasadami wynikającymi z Konstytucji RP tj. zasadą ochrony praw nabytych oraz społecznej gospodarki rynkowej.

Musi być oczywistym, iż gdyby doszło do pozbawienia organizacji odzysku ich prawa do działania na rynku, ich uzasadnionych praw nabytych, to oznaczać będzie konieczność poniesienia przez Skarb Państwa ogromnych kosztów odszkodowań za takie działania Państwa.

Musi być bowiem dla wszystkich jasne, iż zasada prawidłowej, właściwej legislacji musi uwzględniać regułę praw nabytych tj. takie działanie, które zakazuje stanowienia przepisów arbitralnie odbierających lub ograniczających prawa podmiotowe przysługujące jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym.

Sprzeczność z prawem europejskim

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmiany rozporządzenia (UE) 2019/1020 i dyrektywy (UE) 2019/904 oraz uchylenia dyrektywy 94/62/WE, przewiduje, iż producenci mogą powierzyć organizacji odpowiedzialności producenta, wykonywanie w ich imieniu obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Natomiast Państwa członkowskie mogą przyjąć środki, na podstawie których powierzenie obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta organizacji odpowiedzialności producenta stanie się obowiązkowe. Niemożliwym jest zatem by

organizacje odpowiedzialności producenta w ogóle nie funkcjonowały w prawodawstwie polskim, co wprost przewiduje proponowany model ROP

Nadto, wskazane regulacje zabraniają (vide z art. 46 ust. 1 przywołanego rozporządzenia) wdrożenia takich reguł, by to jednostka państwowa odpowiadała za wykonywanie zadań organizacji odpowiedzialności producenta.

Likwidacja DPR i EDPR, a poziomy recyklingu

Proponowane założenia zakładają likwidację DPR i EDPR. Nadto w żadnym razie nie precyzują na jakich zasadach Polska będzie w stanie określić, czy uzyskała określone poziomy recyklingu tworzyw sztucznych, drewna, metali żelaznych, aluminium, szkła oraz papieru i tektury.

Nie wiadomo, jak dane w tym zakresie mają być gromadzone, jak ma wyglądać sprawozdawczość, jak system ma być weryfikowany, by możliwe było dokonanie oceny, że w ogóle funkcjonuje.

Proponowane rozwiązanie w żaden sposób nie gwarantuje płatnikom opłaty, czyli producentom, że ponoszone koszty pozwolą na pozyskanie wystarczającej ilości materiałów z recyklingu, jak również nie daje im jakiegokolwiek kontroli co do tego, czy przekazane środki faktycznie trafią do recyklera.

Centralizacja sytemu, a efektywność kosztowa

Założenia sytemu ROP przewidują, że będzie on centralnie zarządzany przez NFOŚiGW. Doświadczenia historyczne, jasno pokazują, że centralizacja działań, w jakiegokolwiek dziedzinie gospodarki, powoduje, że system jest nieefektywny finansowo i organizacyjnie, a finalnie staje się niewydolny. Jest to przeciwieństwo modelu opartego o mechanizmy rynkowe.

Konkurencja na rynku „opakowaniowym” powoduje, że system jest oparty o konstytucyjne zasady wolnej gospodarki i konkurencyjności, a w efekcie możliwa jest optymalizacja w zakresie kosztów ponoszonych przez wprowadzających, dofinansowania działalności recyklerów poprzez nabywanie przez organizacje praw do dokumentów DPR i EDPR, a dalej

dążenia przez recyklerów do osiągnięcia jak najlepszych wyników ekologicznych, tak by być w stanie zapewnić jak największą podaż dokumentów DPR i EDPR, które mogą oferować organizacjom odzysku opakowań.

Natomiast oparcie budowy systemu poprzez wnoszenie do NFOŚiGW quasi podatku (narzuconego odgórnie, bez odniesienia do sytuacji rynkowej) doprowadzi wyłącznie do zapaści takiego systemu w wymiarze finansowym i organizacyjnym.

Wreszcie nie ulega wątpliwości, iż koszty centralnego systemu będą dużo wyższe, bowiem (znowu doświadczenia historyczne) centralizacja i biurokracja są zawsze dużo droższe, jak realna konkurencja na rynku.

Finalnie, zwiększenie kosztów działalności systemu, w sposób oczywisty przełoży się na przeniesienie tych kosztów na konsumentów. Ekonomicznym wynikiem takiego stanu rzeczy będzie wzrost cen wszystkich produktów, a także pogłębienie inflacji.

Kolejnym efektem takich rozwiązań będzie zwiększenie kosztów związanych z przetwarzaniem odpadów. Niejasne i scentralizowane zasady przepływów finansowych będą oznaczać, iż instalacje szeroko rozumianego zagospodarowania odpadów zostaną pozbawione realnego wpływu na kształtowanie cen w oparciu o uwarunkowania rynkowe.

Finalną konsekwencją wdrożenia projektowanych rozwiązań ROP, będzie istotne obciążenie kosztami konsumentów, a w tym uczestników gminnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.

Zburzenie ponad 20 letniej współpracy z organizacją spowoduje także podrożenie kosztu realizacji tych obowiązków poprzez konieczność ponownego zgłębienia nowych ustaw i wypracowania ścieżek postępowania, nie koniecznie klienci organizacji będą chcieli kontynuować realizację tych obowiązków po zmianie.

Publiczne kampanie edukacyjne

W chwili obecnej istnieje możliwość bardzo elastycznego zarządzania znacznymi środkami finansowymi w zakresie publicznych kampanii edukacyjnych. Organizacje odzysku

poszukują optymalnych i ciekawych rozwiązań dotarcia z edukacją ekologiczną do społeczeństwa. Przykładem niech będzie teatr ekologiczny – pierwszy na świecie – dostrzeżony przez rząd Japonii, zorganizowany przez naszą Spółkę, wystawiający ekoawangardowe sztuki do którego rozwoju przyczyniają się przedsiębiorcy wprowadzający opakowania. Przez kilka lat funkcjonowania Teatr odwiedziło ponad 45 tys. widzów. Spektakle dla dzieci, młodzieży i dorosłych wyróżnia pasja i autorskie pomysły. Teatr stanowi też unikatowe rozwiązanie pozwalające w sposób ciekawy prowadzić kampanie edukacyjne.

Od początku istnienia organizacji z naszych programów nieodpłatnie wsparcie uzyskało ponad 10 tys. nauczycieli i pedagogów. Wielokrotnie zaznaczali iż nie ma poza nami żadnego wsparcia w przekazywaniu profesjonalnej wiedzy edukacyjnej z obszaru ochrony środowiska naturalnego, co w dobie kryzysu klimatycznego byłoby niepowetowaną stratą.

Tymczasem, centralne zarządzanie finansami wpływającymi do systemu ROP nie będzie z pewnością sprzyjało realizowaniu publicznych kampanii edukacyjnych, które w ramach modelu zdecentralizowanego finansowania przez organizacje odzysku opakowań pozwalało na prowadzenie skutecznych i atrakcyjnych działań o wymiarze lokalnym. Przejęcie centralnego zarządzania publicznymi kampaniami edukacyjnymi przez NFOŚiGW może więc prowadzić do zahamowania ich rozwoju, czy wręcz zaniku zainteresowania tego typu działaniami.

Brak weryfikacji Sytemu

NFOŚiGW nie będzie posiadał efektywnych instrumentów weryfikowania rzetelności informacji o odpadach przygotowanych do recyklingu, który będzie zmuszony do opierania się jedynie o informacje w tym zakresie deklarowane przez gospodarujących odpadami. Będzie to naturalnie pokłosie likwidacji DPR i EDPR i reguł związanych z procesem zagospodarowania odpadów.

W konsekwencji, wszelkie informacje o faktycznych/realnych masach opakowań wprowadzonych do obiegu, ich zagospodarowaniu i osiągnięciu celów środowiskowych nie będą miały żadnych rzetelnych podstaw.

Przedstawiając powyższe, uprzejmie prosimy o powrót do prac nad wdrożeniem systemu ROP, w taki sposób, by żaden z przedstawionych wstępnie powyżej argumentów nie pozostał aktualny.

Z poważaniem,

**Katarzyna Jadwiga
Michniewska**

Elektronicznie podpisany przez

Katarzyna Jadwiga
Michniewska

Data: 2025.03.15 13:34:27
+01'00'

dr Katarzyna Michniewska

Prezes Zarządu Eko Cykl Organizacja Odzysku Opakowań S.A.

Kopia pisma przesłana do:

1. Prezydent Konfederacji Lewiatan.